

si žiada aj zmenu každodenného života. Upozorňuje tu na zachované historické svedectvo o tom, že lužickí Srbi komolili liturgickú formulku *kyrie eleison* a skôr sa z obradu vysmievali. Poukazuje na postavu istého Bosa, ktorý preložil texty bohoslužby na slovanský jazyk pre lepšie pochopenie. Okrem iného M. Dragnea uvádza, že príčina, pre ktorú bola liturgia v slovan-skom jazyku neskôr zakazovaná, súvisela s tým, keď pápež nepoznajúci slovanský jazyk a hlaholské písmo sa obával, že bez jeho dohľadu slovanskí kňazi upadnú do herézy. Poukazuje na úlohu Vojtecha z Magdeburgu, Bosa z Merseburgu, Ota z Bambergu, Vicelina z Oldenburgu a Evermodu z Ratzeburgu pri šírení kresťanstva v prostredí Slovanov ešte pred príchodom svätých bratov Cyrila a Metoda na Moravu, o ktorej však v práci Dragnea nenájdeme ani zmienku.

Štvrtá kapitola sa venuje modlárstvu Venétov, čiže ich pohanským zvykom, ktoré aj napriek kristianizácii pretrvávali. Autor poukazuje na povstanie roku 983, v rámci ktorého Venéti vyhnali predstavi-ateľov saskkej cirkvi a svetskej správy zo svojho úze-mia na znak nesúhlasu s platením vysokých daní. Zdôrazňuje politický kontext kristianizácie Venétov: zároveň s náboženstvom prišla aj povinnosť po-slušnosti a platenia tribútu cisárovi a podriadenosti s platením desiatku franskej cirkvi. Toto povstanie niektorí doboví autori vnímali ako odpadnutie od viery. Túto tézu autor ilustruje na príklade navráte-nia pohanského sviatku Hromníc, ktorému v kresťanskej tradícii zodpovedá sviatok Stretnutia Pána (2. februára), ktoré sa spája s obradom očisťovania Bohorodičky. Vyhnanie saskkej sľachty však neznamenalo apostázu.

V ďalších dvoch kapitolách autor poukazuje na to, ako sa pohanské veštenie a obetovanie zvierať zmenilo na prorokovanie, a ako cieľené vykoreňovanie hlbokých predkresťanských tradícií malo smerovať k upevneniu viery. Opisuje prax losovať o pravde v súdnych rozhodnutiach a iné praktiky a rituály pohanského pôvodu, ktoré sa aj naďalej používali v slovanskom prostredí. V poslednej kapitole hovorí o sakrálnnej pevnosti Retra ako o možnom neskoropohanskom centre u Ľutičov. Na záver autor konštatuje, že Venéti boli skôr odpadlíkmi od kresťanskej viery ako novopohanmi v modernom slova zmysle, pouka-zuje pritom na politický rozmer zápasu medzi Sasmí a Venétmi, ktorý sa odohrával pomocou nábožens-kých argumentov.

M. Dragnea vo svojom výskume interpretuje niektoré staré latinské spisy o Slovanoch, čo robí jeho prácu zaujímavou. Treba však upozorniť na to, že pri interpretácii rozmanitých dobových zdrojov je vhodné uvádzať originálny text i jeho preklad. Iba tak sa dá po-

skynúť širšej čitateľskej a odbornej verejnosti možnosť konfrontácie vlastného názoru s konštatáciami autora. Otázka písomného jazyka Slovanov nie je podstatnou pre danú publikáciu, no keďže autor hoci okrajovo od-kazuje na kontroverzné pohľady F. Curtu, pričom zdôrazňuje, že staroslovienčina sa vyvinula neskoršie ako v desiatom storočí, je nevyhnutné toto Dragneovo tvr-denie uviesť na pravú mieru a odporučiť autorovi, aby sa zoznámil aj s tvorbou popredných paleoslavistov, napríklad J. Kurza, J. Stanislava, M. Weingarta, R. Ve-čerku, S. Bärliевой, A. Turilova a mnohí iní. Repre-zentujú moderný západný prístup k slavistickej prob-lematike sa autor prakticky až na pár výnimiek snaží obísť slovanskú slavistickú vedeckú literatúru.

Autor zdôrazňuje, že kniha nemá za cieľ vyplniť medzeru v poznávaní osobitostí religiozity Venétov a tohto ich obrazu v latinských prameňoch. Ponúka však vysvetlenie kontextov, v ktorých sa formovala pohansko-kresťanská synkretická identita Venétov.

<https://doi.org/10.31577/SlavSlov.2022.1.15>

Svetlana Šašerina

## Zo zasadnutí Slovenského komitétu slavistov

V dňoch 25. februára a 21. marca 2022 sa uskutočnili dve zasadnutia Slovenského komitétu slavistov (SKS), na ktorých sa prerokovala správa o činnosti komitétu spolu s revíznou správou a voľbou nového člena SKS. Druhé zasadnutie SKS sa uskutočnilo v súvislosti s výberom a prípravou referátov slovenských slavistov na 17. medzinárodný zjazd slavistov, ktorý sa uskutoční v Paríži v dňoch 28. augusta – 1. septembra 2023.

Predseda SKS prof. Peter Žeňuch predniesol správu o činnosti komitétu za aktuálny rok jeho činnosti. Poukázal na účasť SKS pri vydaní ôsmeho zväzku edície *Monumenta byzantino-slavica et latina Slovaciae*, ktorý obsahuje transliterované vydanie edukačnej príručky Michala Bradáča z 18. storočia. Tento zväzok edície sa zameriava na slovanský kultúrno-historický rozmer v cirkvi byzantského i latinského obradu v Uhorsku. M. Bradáč vníma byzantsko-slovanskú i latinskú cirkev ako dôležitý prvok duchovného spojenia Slovanov v Uhorsku, pričom poukazuje na ich autochtónnosť a na pretrvávajúcu starobylú synergiu byzantskej a latinskej konfesionalnej tradície v prostredí pod Karpatmi.

V rámci svojej vedeckovýskumnej činnosti sa komitét spolupodieľal aj na organizovaní medzinárodnej vedeckej konferencie s názvom „Obraz krízy v jazyku a kultúre“, ktorá sa aj napriek rozvíjajúcej sa pandemickej situácii uskutočnila prostredníctvom platformy zoom dňa 8. júna 2021. Konferencia sa na príklade zlomových dejinných situácií zamerala na hľadanie ponaučení zo skúseností predkov pri riešení rozmanitých aspektov interpretácie krízy. V rámci konferencie sa slovenskí i zahraniční referenti zhodli na tom, že krízu možno vnímať ako príležitosť pre revitalizáciu hodnôt rodiny, duchovného myslenia, tradície a dejinných skúseností. Z konferencie sa prednesené referáty podarilo vydať v monotematickom čísle časopisu *Slavica Slovaca* (2021, roč. 56, č. 3; [http://www.slavu.sav.sk/casopisy/Slavica\\_2021\\_3.php](http://www.slavu.sav.sk/casopisy/Slavica_2021_3.php)). V súvislosti s vedeckým tlačovým orgánom komitétu časopisom *Slavica Slovaca* predseda SKS zopakoval známe skutočnosti, že tlačové i elektronické ISSN časopisu je od roku 2019 opätovne zaregistrované na Slovenský komitét slavistov, čo vyplýva aj z dodatku k zmluve medzi Slovenským komitétom slavistov a Slavistickým ústavom Ján Stanislava (SÚJS SAV (z 5. novembra 2019) a zo Zásad publikačnej a recenznej etiky časopisu prijatých v auguste 2019 členmi redakčnej rady časopisu. Zároveň zdôraznil, že časopis má zameranie, ktoré vyplýva z vedecko-organizačnej funkcie Slovenského komitétu slavistov a z vedeckovýskumného zamerania pracoviska, s ktorým má SKS podpísanú dohodu o zabezpečovaní priestorových, technických a iných podmienok súvisiacich s jeho činnosťou. Od prvého čísla 56. ročníka (2021) redakcia sprístupňuje plnotextové verzie jednotlivých čísel časopisu prostredníctvom identifikátora DOI a pristúpila aj k relevantnej úprave internetovej stránky časopisu tak, že každú štúdiu časopisu si záujemcovia môžu prečítať a stiahnuť v plnom formáte (samostatne). V elektronickej knižničnej databáze CEEOL a EBSCO je možné tiež získať fulltextové verzie článkov hneď po ich vydaní. Anglické abstrakty článkov sú sprístupnené aj v databáze CEJ-SH. Na stránke SÚJS SAV sú voľne prístupné všetky čísla časopisu od roku 1997 s plným obsahom štúdií, článkov, recenzií a správ publikovaných v jednotlivých číslach časopisu vo formáte pdf. Osobitne treba upozorniť na skutočnosť, že redakčná rada časopisu sa na návrh Slovenského komitétu slavistov a po rokovaní s vedením spoluvydavateľ-

skej organizácie SÚJS SAV dohodla na tom, že od prvého čísla 56. ročníka (2021) dôjde k rozšíreniu redakčnej rady o dvoch domácich členov (z Katólickej univerzity v Ružomberku a z Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici) a od 57. ročníka (2022) aj k rozšíreniu o troch členov z Talianska, Litvy a Ukrajiny. Záujem o spoluprácu na časopise z uvedených prostredí vznikol s prihladením na postavenie časopisu v medzinárodnej vedeckej komunite slavisticky orientovaných časopisov, čo dokazuje evidencia časopisu *Slavica Slovaca* v medzinárodných databázach a tiež priznanie štatútu relevantného slavistického publikačného periodika z hľadiska Medzinárodného komitétu slavistov, ktorý časopis *Slavica Slovaca* v roku 2016 zaradil k medzinárodným interdisciplinárnym slavistickým periodikám v globálnom kontexte, o čom svedčí aj jeho zaradenie v databázach Scopus a Erih Plus.

V správe o činnosti predsedu SKS zhrnul aj dôvody, pre ktoré sa neuskutočnil Tretí kongres slovenských slavistov v roku 2021, ktorého organizovanie bolo naplánované v spolupráci so SÚJS SAV. Predchádzajúce dva kongresy slovenských slavistov (2011 a 2015) sa uskutocnili práve v úzkej spolupráci so SÚJS SAV. Aktuálne pandemické opatrenia v kontexte rozvíjajúcej sa tretej vlny pandémie COVID-19 na Slovensku koncom roka 2021 i obmedzené finančné možnosti spôsobili, že sa plánovaný Tretí kongres slovenských slavistov neuskutočnil. Plánujú sa však pripravené referáty v podobe vedeckých štúdií publikovať v časopise *Slavica Slovaca*. V rámci kongresu bolo naplánované aj zasadnutie predsedov komisií zriadených pri Medzinárodnom komitéte slavistov. Predsedovia komisií sa na zasadnutí zišli v online forme a diskutovali o štatúte komisií zriadených pri MKS, ktorý koordinátor komisií P. Žeňuch začal pripravovať hneď po skončení 16. medzinárodného zjazdu slavistov v Belehrade v roku 2018. Práve na belehradskom zjazde vznikla otázka o organizačnom smerovaní komisií, ktoré zohrávajú dôležitú úlohu pri organizovaní slavistických výskumov nielen vo filológii, ale aj v iných vedných oblastiach slavistiky. Východisko štatútu tvoria rámcové zásady komisií (Ramowe zásady dzialania komisji afiliowanych przy MKS) pripravené prof. Stanislavom Gajdom a prijaté v Otočci v roku 2003. Z rámcových zásad činnosti komisií pri MKS a z jednotlivých ustanovení Štatútu Medzinárod-

ného komitétu slavistov bol vypracovaný súčasný „Štatút komisií pri Medzinárodnom komitáte slavistov“, ktorý bol prerokovaný a schválený predsedami komisií pri Medzinárodnom komitáte slavistov na online zasadnutí dňa 26. októbra 2021. Organizovanie tohto zasadnutia bolo plne v réžii Slovenského komitétu slavistov.

Po prezentácii činnosti SKS sa na online zasadnutí Slovenského komitétu slavistov dňa 25. februára 2022 prerokovala aj správa o hospodárení SKS. Správu prečítala Helena Rummelová a obidve prítomné revizorky prof. Júlia Dudášová a dr. Anita Račáková správu o hospodárení odporučili schváliť.

K obidvom správam prebehla diskusia a následne boli správy konsenzuálne schválené prítomnými členmi Slovenského komitétu slavistov.

V ďalšej časti zasadnutia sa uskutočnila voľba nového člena SKS namiesto zosnulého PhDr. Jána Jankoviča, DrSc. Predsedníctvo SKS predložilo kandidatúru doc. PhDr. Zvonka Taneského, PhD., na nového člena SKS za literárnovednú slavistiku. V diskusii odznali podporné stanoviská k tejto kandidatúre, a tak na základe hlasovania SKS jednoducho zvolil Z. Taneského za svojho člena za literárnovednú slavistiku. SKS zároveň poveril svojho predsedu oznámiť túto skutočnosť novozvolenému členovi.

V ďalšej časti rokovaní prebiehala obsiahla diskusia k výberu prihlásených referátov na 17. medzinárodný zjazd slavistov v Paríži v roku 2023. Rokovanie k tejto téme pokračovalo aj dňa 21. marca 2022.

Na základe kritického výberu referátov z predložených prihlášok bolo vybraných 14 referátov a 2 posterové prezentácie (uvádzame ich v abecednom poradí podľa priezviska referenta, v zátvorke za názvom referátu sa uvádza číslo a názov tematickej oblasti podľa schválenej tematiky zjazdu):

1. Baláková, Dana, doc., PhDr., PhD. – Kováčová, Viera, doc., PhDr. PhD. (Filozofická fakulta Katolíckej univerzity v Ružomberku): Z výsledkov slovanského (slovensko-česko-ruského) výskumu biblickej frazeológie (1.6.3 frazeológia slovanských jazykov)
2. Golema, Martin, prof., PaedDr., PhD. (Filozofická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici): K litanicko-repetitívnej tendencii v jarných veľkopôstnych dievčenských obradoch a hrách (2.7.3. Dialóg medzi Východom a Zápa-

dom v slovanských literatúrach a kultúrach)

3. Grešlík, Vladislav, doc., ArtD. (Filozofická fakulta Prešovskej univerzity): Signované alebo datované ikony z východného Slovenska a ich význam v medziregionálnom kontexte (16.–19. storočie) (2.7.3. Dialóg medzi Východom a Západom v slovanských literatúrach a kultúrach)
4. Hríbová, Marína, Mgr. PhD. (Slavistický ústav Jána Stanislava Slovenskej akadémie vied, v.v.i., v Bratislave): Reč Slovákov v bývalej Juhoslávii po viac ako polstoročí od výskumu Jozefa Štolca (1.7 Interdisciplinárny výskum slovanských jazykov)
5. Letz, Róbert, prof., PaedDr., PhD. (Pedagogická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave): Zbožnosť ako charakteristická črta slovenského národa a Slovanov (3.1.2. Slavistika v kontexte dejín školstva a vývinu pedagogických ideí).
6. Liashuk, Viktória, doc., CSc. (Filozofická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici): Konfesionálny štýl ako typologický parameter spisovného jazyka: ruština, bieloruština, ukrajinčina, slovenčina, čeština a poľština (1.6.5. Teoretické a metodologické aspekty lexikálnych, sémantických a štylistických výskumov slovanských jazykov.)
7. Šašerina, Svetlana, Mgr., PhD. (Slavistický ústav Jána Stanislava SAV, v.v.i., v Bratislave): O čom učia poučiteľné evanjelia (2.3.2. Žánre stredovekej literatúry)
8. Taneski, Zvonko, doc. PhDr., PhD. (Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave): Slovensko-južnoslovanské literárne vzťahy po roku 1989: (E)migračné procesy v južnoslovanských literatúrach a ich prekladová reflexia na Slovensku (2.8.4. Problémy utečenectva/vyhnanstva/(e)migrácie v slovanských literatúrach a kultúrach)
9. Valentová, Iveta, Mgr., PhD. (Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV, v. v. i., v Bratislave): Substantívum BABA a jeho deriváty v slovenskej anojkonymii a v slovníku Lexika slovanských terénnych názvov (1.4.2. Onomastická lexikografia)
10. Vráblová, Timotea, Mgr., PhD. (Ústav slovenskej literatúry SAV, v. v. i., v Bratislave): Čas a jeho existenciálny presah v poetike veľkonočných ľudových piesní a protestantských piesní v slovanských evanjelických kancionáloch 17. storočia (2. Literatúra, kultúra, folklór).

13. Žeňuch, Peter, prof. PhDr., DrSc. (Slavistický ústav Jána Stanislava SAV, v. v. i., v Bratislave a Ústav filologických štúdií Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave): Cyrilské pramene na Slovensku ako svedectvo o pluralite každodennej kultúry: slovensko-slovanské súvislosti (2.7.3. Dialóg medzi Východom a Západom v slovanských literatúrach a kultúrach).
14. Žeňuchová, Katarína, doc. Mgr., PhD.; (Slavistický ústav Jána Stanislava SAV, v. v. i., v Bratislave): Terminologická ekvivalentnosť žánrového zaradenia textov démonologickej prózy (História žánrovej terminológie v slovenskej folkloristike) (2.9.3. Mytologické predstavy v slovanskom folklóre)  
Posterové prezentácie:
15. Belicajová, Laura, Mgr. (Slavistický ústav Jána Stanislava Slovenskej akadémie vied, v. v. i., v Bratislave): Stromy: Vplyv slovanskej mytológie v ľudovom katolicizme (2.9.3 Mytologické predstavy v slovanskom folklóre)
16. Polgáryová, Paulína, Mgr. PhD. (Slavistický ústav Jána Stanislava Slovenskej akadémie vied, v. v. i., v Bratislave): Cechové artikuly: Slovensko-Nemecké vzťahy v 16.–18. storočí (1.2.1 Vývin a rozvoj slovanských jazykov v kontexte jazykových kontaktov)

Povinnosťou referenta na 17. MZS je predniesť prihlásený referát podľa programu, ktorý zverejní Medzinárodný komitét slavistov. Je nevyhnutné poskytnúť organizátorom zjazdu rozšírené tézy referátu na publikovanie na internetovej stránke zjazdu v rozsahu stanovenom organizátormi, ktorý nepresahuje 5 normovaných strán (9000 znakov). Rozšírené tézy referátov v stanovenom rozsahu treba poslať emailom do 1. apríla 2023 na emailovú adresu [slavpeze@gmail.com](mailto:slavpeze@gmail.com). Rokovacími jazykmi zjazdu sú všetky slovanské jazyky, francúzština, angličtina a nemčina.

Referát prednesený na Medzinárodnom zjazde slavistov je možné v podobe vedeckej štúdie publikovať v niektorom domácom alebo zahraničnom vedeckom zborníku alebo periodiku s dedikáciou 17. medzinárodnému zjazdu slavistov v Paríži (28. augusta – 1. septembra 2023). Separát publikovaného príspevku je potrebné zaslať Slovenskému komitétu slavistov v Bratislave a Slovanskej knižnici v Prahe.

Slovenský komitét slavistov poskytne priestor na publikovanie predneseného referátu v podobe vedeckej štúdie v časopise *Slavica Slovaca* ([slavicaslovaca@gmail.com](mailto:slavicaslovaca@gmail.com)).

Termín na odovzdanie rozšírených téz na publikovanie na stránke 17. medzinárodného zjazdu slavistov v Paríži je 1. apríla 2023. Predbežný formát na úpravu rozšírených téz je nasledovný: 1. Priezvisko, meno; 2. Akademické zaradenie, akademické pôsobisko (pracovisko); 3. Emailová adresa; 4. Poštová adresa; 5. Číslo a názov tematickej oblasti podľa tematiky zjazdu; 6. Názov referátu (v jazyku, v ktorom bude prednesený, a v svetovom jazyku); 7. Anotácia referátu (500 znakov v svetovom jazyku); 8. Rozšírené tézy (do 9000 znakov s medzerami; v prípade posterových referátov do 1000 znakov s medzerami) v ktoromkoľvek z rokovacích jazykov zjazdu (francúzsky, anglický, nemecký a všetky slovanské jazyky).

Slovenský komitét slavistov na svojom zasadnutí dňa 21. marca 2022 prijal aj konsenzuálne vyjadrenie k otázke, o ktoré všetky národné slavistické komitety požiadali organizátori 17. medzinárodného zjazdu slavistov v Paríži listom dňa 10. marca 2022.

Otázky organizátorov 17. medzinárodného zjazdu slavistov v Paríži na jednotlivé národné komitety vznikli v nadväznosti na inváziu ruských vojsk na územie Ukrajiny, čo bola pre nás všetkých šokom. Slovenský komitét slavistov odsúdil túto vojnu a vyjadril sa za jej okamžité skončenie a na výzvu organizačného výboru 17. MZS o zrušení alebo presunutí slavistického zjazdu v Paríži, resp. o účasti alebo neúčasti ruských a bieloruských slavistov na tomto svetovom slavistickom zjazde prítomní členovia Slovenského komitétu slavistov na svojom online zasadnutí dňa 21. marca 2022 prijali konsenzuálne vyjadrenie, ktorým podporili konanie 17. medzinárodného zjazdu slavistov v stanovenom termíne v zmiešanej dištančno-prezenčnej forme. Zároveň zdôraznili, že spôsob výberu referátov, ktorý je určený organizátormi medzinárodného zjazdu slavistov, garantuje vysokú vedeckú kvalitu. Vedecký výskum je a aj naďalej musí ostať maximálne objektívny a nepolitický a nesmie diskriminovať odborníkov na základe ich jazykovej alebo národnej príslušnosti. Členovia Slovenského komitétu slavistov zároveň pripomenuli, že na 11. medzinárodnom zjazde slavistov v Bratislave v roku 1993 sa zúčastnili všetci pri-

hlásení slavisti z bývalej Juhoslávie, ktorá sa v tom čase zmietala v občianskej vojne. Zároveň poukázali na to, že po 11. medzinárodnom zjazde slavistov nedošlo k žiadnym zásadným štrukturálnym či ideovým zmenám v činnosti a organizácii medzinárodných zjazdov slavistov. Všetky tieto hodnotové princípy organizácie slavistických zjazdov musia zostať prioritne demokratické a pluralitné.

Slovenský komitét slavistov aktuálnu diskusiu na tému organizovania slavistického zjazdu vníma najmä v kontexte divergentných smerovaní slavistickej vednej disciplíny, pričom zdôrazňuje, že slavistka musí aj v tomto zložitom čase naplňať svoju hodnotovú komunikačnú misiu.

<https://doi.org/10.31577/SlavSlov.2022.1.16>

*Peter Zeňuch*